

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра технологій та дизайну виробів з деревини

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІ Лісового і
садово-паркового
господарства

Лакида П. І.
“ ” 2023
р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри
технологій та дизайну
виробів з деревини

Протокол № 19 від 03.04.2023 р.

Завідувач кафедри

О.О.Пінчевська

“РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОНП «Деревообробні
та меблеві технології»

Ю.В.Цапко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Патентознавство та авторське право»

спеціальність 187 «Деревообробні та меблеві технології»

освітня програма «Деревообробні та меблеві технології»

Факультет(ННІ) ННІ Лісового і садово-паркового господарства

Розробники: д.т.н., проф. Цапко Ю.В.

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

«Патентознавство та авторське право»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Галузь знань	18 «Виробництво та технології»	
Напрямок підготовки		
Спеціальність	187 «Деревообробні та меблеві технології» (шифр і назва)	
Освітньо-науковий рівень	третій - Доктор філософії	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____ (назва)	
Форма контролю	залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання (скорочений термін)
Рік підготовки	2	
Семестр	1	
Лекційні заняття	20	
Практичні, семінарські заняття	20	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	110	
Індивідуальні завдання	-	
Курсовий проект		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних	4	
самостійної роботи студента	6	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є засвоєння сутті відкриття, винаходу, опису винаходу, оформленні заявок на винахід та відкриття, складанні форми винаходу; об'єктів патентування та системи патентування.

Завдання:

вивчення сутті відкриття, винаходу, опису винаходу, оформленні заявок на винахід та відкриття;
вивчення аспектів складання складанні форми винаходу; об'єктів патентування та системи патентування.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні наукові задачі та проблеми, включно з прийняттям рішень щодо відбору даних та вибору методів досліджень механічного оброблення деревини, ресурсоощадних та екологічнобезпечних технологій в умовах стохастичних збурень на технологічні процеси та шляхів створення ефективних виробничих систем

загальні компетентності (ЗК): ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК04. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК): ФК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у в області деревинознавства, технологій деревообробки, виготовлення меблів та виробів з деревини та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках та суміжних галузей. ФК04. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні інноваційні проекти в галузі деревообробних та меблевих технологій та дотичні до неї міждисциплінарні проекти, лідерство під час їх реалізації.

(інформація доступна в освітній програмі)

Програмні результати навчання (ПРН): ПРН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання в області деревинознавства, технологій деревообробки, виготовлення меблів та виробів з деревини і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій. ПРН05. Глибоко розуміти загальні принципи та методи технічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері деревообробки та у викладацькій практиці.

(інформація доступна в освітній програмі)

В результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

- державну систему охорони промислової власності та авторського права;
- міжнародну систему охорони авторського та патентного права;
- методи та правила підготовки матеріалів заяви на винахід та корисну модель;
- особливості підготовки міжнародної заяви на патент або європатент;
- форми, порядок та ліцензування об'єктів промислової власності;
- основні принципи та види авторського права;

вміти:

- самостійно застосовувати набуті знання при складанні заяви на патент в Держпатент України або міжнародної заяви;
- самостійно оформляти результати наукової та технічної роботи з урахуванням вимог до авторського права.

Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Поняття винаходу та відкриття.

Тема 1. Основні поняття винаходу та відкриття. Загальні відомості, класифікація. Предмет права промислової власності. Об'єкти права промислової власності: винаходи, корисні моделі, тощо. Суб'єкти права промислової власності. Держпатент України. Патентні повірені.

Тема 2. Патентно-інформаційні дослідження і розгляд заявок на винаходи і відкриття, оформлення патентів. Подача заявок на винаходи. Встановлення пріоритету заявок. Розгляд заявок на винаходи. Видача патентів та авторських посвідчень. Оформлення заявок на відкриття та їх розгляд. Форми видачі патентів. Опис винаходу і формула винаходу.

Тема 3. Патентування винаходів та корисних моделей. Нормативні акти України про винаходи та корисні моделі, що регулюють винахідницьку діяльність. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності Об'єкти винаходів: продукти, способи, та корисні моделі. Критерії винаходу та корисної моделі: новизна, винахідницький рівень, промислова придатність. Об'єкти, які не можуть бути визначеними винаходами. Суб'єкти права на винахід та корисну модель. Права та обов'язки, що випливають з патенту на винахід.

Тема 4. Основи патентного законодавства. Плагіат. Промислове шпигунство та конкурентна розвідка. Стратегії охорони прав інтелектуальної власності. Державна система правової охорони інтелектуальної власності в Україні. Міжнародні організації. Стандартизація з питань охорони промислової власності. Гармонізація українського законодавства з міжнародною системою охорони авторського та патентного права. Способи захисту порушених прав інтелектуальної власності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Особливості оформлення заявки на винахід, корисну модель

Тема 5. Вимоги до заяви на видачу патенту. Документи до заяви на винахід: заява на видачу патенту, форма опису винаходу, формула винаходу, креслення та реферат. Ознаки, що застосовуються для характеристики винаходів (спосіб, пристрій тощо), особливості складання опису винаходу та формули винаходів на спосіб або пристрій, визначення пріоритету винаходу. Класифікаційний індекс винаходу згідно з Міжнародною патентною класифікацією. Експертиза заяви, внесення змін та оскарження рішень експертизи. Порядок оплати відповідних зборів і видачі патенту.

Тема 6. Використання патентів і винаходів. Планування використання патентів, винаходів. Здійснення плану впровадження патентів і винаходів. Особливості фінансування витрат на впровадження патентів, винаходів. Вимоги до патентної охорони промислових зразків. Особливості оформлення заяви, порядок її експертизи та одержання патенту на промисловий зразок. Права та обов'язки, який надає патент на промисловий зразок. Особливості оформлення заяви та порядок її експертизи.

Тема 7. Впровадження українських винаходів за кордоном. Перевірка патентної чистоти об'єктів. Добір винаходів для закордонного патентування і порядок патентування українських винаходів за кордоном. Перевірка патентної чистоти об'єктів техніки. Зарубіжне патентування згідно з договором про патентну кооперацію (РСТ). Особливості оформлення міжнародної патентної заяви. Міжнародна та національна фаза патентної заяви поданої згідно процедур РСТ. Особливості оформлення європейського патенту (ЄП). Три фази процедури видачі ЄП: формальна експертиза, експертиза по суті та розгляд протестів. Особливості оформлення патенту згідно з Європейською патентною конвенцією. Порядок оформлення ліцензій на об'єкти промислової власності. Ліцензійний договір та основні види ліцензій. Ліцензійні патенти: національний та складний платежі.

**Структура навчальної дисципліни
«Патентознавство та авторське право»
спеціальність 187 «Деревообробні та меблеві технології»**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль І. Поняття винаходу та відкриття.						
Тема 1. Основні поняття винаходу та відкриття. Загальні відомості, класифікація. Предмет права промислової власності. Об'єкти права промислової власності: винаходи, корисні моделі, тощо. Суб'єкти права промислової власності. Держпатент України. Патентні повірені.	26	2				24
Тема 2. Патентно-інформаційні дослідження і розгляд заявок на винаходи і відкриття, оформлення патентів. Подача заявок на винаходи. Встановлення пріоритету заявок. Розгляд заявок на винаходи. Видача патентів та авторських посвідчень. Оформлення заявок на відкриття та їх розгляд. Форми видачі патентів. Опис винаходу і формула винаходу.	30	2	4			24

<p>Тема 3. Патентування винаходів та корисних моделей. Нормативні акти України про винаходи та корисні моделі, що регулюють винахідницьку діяльність. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності. Об'єкти винаходів: продукти, способи, та корисні моделі. Критерії винаходу та корисної моделі: новизна, винахідницький рівень, промислова придатність. Об'єкти, які не можуть бути визначеними винаходами. Суб'єкти права на винахід та корисну модель. Права та обов'язки, що випливають з патенту на винахід.</p>	8	2	4		12
<p>Тема 4. Основи патентного законодавства. Плагіат. Промислове шпигунство та конкурентна розвідка. Стратегії охорони прав інтелектуальної власності. Державна система правової охорони інтелектуальної власності в Україні. Міжнародні організації. Стандартизація з питань охорони промислової власності. Гармонізація українського законодавства з міжнародною системою охорони авторського та патентного права. Способи захисту порушених прав інтелектуальної власності.</p>	16	2	4		10
<p>Разом за змістовим модулем 1</p>	80	8	12		70
<p>Змістовий модуль II Особливості оформлення заявки на винахід, корисну модель.</p>					
<p>Тема 5. Вимоги до заяви на видачу патенту. Документи до заяви на винахід: заява на видачу патенту, форма опису винаходу, формула винаходу, креслення та реферат. Ознаки, що застосовуються для характеристики винаходів (спосіб, пристрій тощо), особливості складання опису винаходу та формули винаходів на спосіб або пристрій, визначення пріоритету винаходу. Класифікаційний індекс винаходу згідно з Міжнародною патентною класифікацією. Експертиза заяви, внесення змін та оскарження рішень експертизи. Порядок оплати відповідних зборів і видачі патенту..</p>	18	4	4		10

<p>Тема 6. Використання патентів і винаходів. Планування використання патентів, винаходів. Здійснення плану впровадження патентів і винаходів. Особливості фінансування витрат на впровадження патентів, винаходів. Вимоги до патентної охорони промислових зразків. Особливості оформлення заяви, порядок її експертизи та одержання патенту на промисловий зразок. Права та обов'язки, який надає патент на промисловий зразок. Особливості оформлення заяви та порядок її експертизи.</p>	24	4				20
<p>Тема 7. Впровадження українських винаходів за кордоном. Перевірка патентної чистоти об'єктів. Добір винаходів для закордонного патентування і порядок патентування українських винаходів за кордоном. Перевірка патентної чистоти об'єктів техніки. Зарубіжне патентування згідно з договором про патентну кооперацію (РСТ). Особливості оформлення міжнародної патентної заяви. Міжнародна та національна фаза патентної заяви поданої згідно процедур РСТ. Особливості оформлення європейського патенту (ЄП). Три фази процедури видачі ЄП: формальна експертиза, експертиза по суті та розгляд протестів. Особливості оформлення патенту згідно з Європейською патентною конвенцією. Порядок оформлення ліцензій на об'єкти промислової власності. Ліцензійний договір та основні види ліцензій. Ліцензійні патенти: національний та складний платежі.</p>	28	4	4			10
<p>Разом за змістовим модулем 2</p>	70	12	8			40
<p>Усього годин</p>	150	20	20			110

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Об'єкти винаходів (корисних моделей) та ознаки, що застосовують для їх характеристики.	4
2	Порядок подання заявки на винахід та правила заповнення заяви на видачу патенту	4
3	Особливості складання опису в залежності від об'єкта винаходу	4
4	Особливості складання формули винаходу в залежності від об'єкту. Пристрій. Пристрій у вигляді електричної схеми	4
5	Система правової охорони та захисту інтелектуальної власності.	4
	Разом	20

6. Теми самостійних робіт

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття за темою: «Патентно-технічна інформація»	20
2	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття за темою: «Патентні дослідження».	20
3	Опрацювання лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття за темою: «Оформлення та патентування винаходів»	30
4	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань - вивчення об'єкту винаходу (корисної моделі), патентнотехнічний пошук, складання та оформлення комплексу документів та подача заявки щодо отримання патенту на винахід (корисну модель) .	50
	Разом	110

7. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни викладач читає студентам лекції, ведуться бесіди під час семінарських занять. Висока ефективність навчання не можлива без широкого використання наочних методів. Зокрема застосовуються демонстрації та ілюстрації у вигляді презентацій чи спеціально відібраних зразків. Завершальним етапом вивчення, який закріплює всі набуті знання, є проведення лабораторних занять, написання реферативних і контрольних робіт.

8. Форми контролю

Поточний контроль (фронтальний, груповий, індивідуальний і комбінований), проміжна та підсумкова атестація

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль		Рейтинг з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$	Рейтинг з додаткової роботи Я др	Рейтинг штрафний К штр	Підсумкова атестація (екзамен чи залік)	Загальна кількість балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2					
0-100	0-100	0-70	0-20	0-5	0-30	0-100

Примітки. 1. Відповідно до «Положення про кредитно-модульну систему навчання в НУБіП України», затвердженого ректором університету 03.04.2009 р., рейтинг студента з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою

$$R_{\text{НР}} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{\text{ЗМ}} \cdot K^{(1)}_{\text{ЗМ}} + \dots + R^{(n)}_{\text{ЗМ}} \cdot K^{(n)}_{\text{ЗМ}})}{K_{\text{дис}}} + R_{\text{др}} - R_{\text{штр}},$$

де $R^{(1)}_{\text{ЗМ}}, \dots, R^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ - рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n - кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{\text{ЗМ}}, \dots, K^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ - кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{\text{дис}}$ - $K^{(1)}_{\text{ЗМ}} + \dots + K^{(n)}_{\text{ЗМ}}$ - кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{\text{др}}$ - рейтинг з додаткової роботи;

$R_{\text{штр}}$ - рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{\text{ЗМ}} = \dots = K^{(n)}_{\text{ЗМ}}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{\text{НР}} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{\text{ЗМ}} + \dots + R^{(n)}_{\text{ЗМ}})}{n} + R_{\text{др}} - R_{\text{штр}}.$$

Рейтинг з додаткової роботи $R_{\text{др}}$ додається до $R_{\text{НР}}$ і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{\text{штр}}$ не перевищує 5 балів і віднімається від $R_{\text{НР}}$. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

2. Згідно із зазначеним Положенням **підготовка і захист курсового проекту (роботи)** оцінюється за 100 бальною шкалою і далі переводиться в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

Розрахунковий рейтинг з дисципліни становить 100 балів. Рейтинг з навчальної роботи - 70 балів, рейтинг з атестації - 30 балів

Рейтингові оцінки зі змістових модулів

Термін навчання (тижні)	Номер змістового модуля	Навчальне навантаження, год.	Кредити ECTS	Рейтингова оцінка змістового модуля	
				Мінімальна	Розрахункова
1-6	I	60	2,0	60	100
7-13	II	60	2,0	60	100
Всього	2	120	4,0	42	70

Рейтинг з додаткової роботи $R_{ДР}$ становить 20 балів.

Рейтинг штрафний $R_{ШТР}$ становить 5 балів.

$$R_{ДИС} = R_{НР} + 0,3R_{АТ}$$

$$R_{НР} = (0,7 (R_{13М} + R_{23М}) : 2 + R_{ДР} - R_{ШТР}$$

Шкала оцінювання: національна та ECTS.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS.	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

Основна

1. Аксютіна А.В., Нестерцова-Собакарь О.В., Тропін В.В. та ін. Інтелектуальна власність: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової-Собакарь О.В. - Дніпро: Дніпроп. держ. Унт внутр. справ, 2018. 140 с.

2. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність: Підручник/ В. Д. Базилевич – К.: Знання, 2006. – 431 с.

3. Бондаренко С. В. Авторське право і суміжні права / С. В. Бондаренко – К.: Ін-т інтелектуальної власності і права, 2005. – 260 с.

4. Волков О. І. Економіка та організація інноваційної діяльності підр. / О. І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан. - К. ЦУЛ, 2009. - 662 с.

5. Капінос М. М. Інтелектуальна власність: підручник для аспірантів вищих навчальних закладів / М. М. Капінос, Е. Т. Лерантович, М. М. Солощук. – Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. – 396 с

6. Коссак В. М., Якубовський І. Є. Право інтелектуальної власності: Підручник. / В. М. Коссак, І. Є. Якубовський. -К.: «Істина». – 2007. – 206с.

7. Коротун О. М. Адміністративно-правові аспекти забезпечення охорони прав суб'єктів інтелектуальної власності в Україні: проблеми теорії та практики правозастосування : монографія / О. М. Коротун. - Київ, 2019. - 292 с.

8. Право інтелектуальної власності. Підручник. За заг. ред. д.ю.н., проф. улеци С.Б., к.ю.н., доц. Чепис О.І. Ужгород: РІК-У, 2019. 488 с

9. Управління інтелектуальною власністю: монографія /П.М.Цибульов, В. П. Чеботарьов, В. Г. Зінов, Ю. Суїні; за ред. П. М. Цибульова. – К. : К.І.С., 2005. – 448 с. 13

10. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навч. посіб. / Є.І. Ходаківський, В.П. Яковчук, І.Л. Литвинчук. – К.: ЦУЛ, 2017.

11. Черевко Г. В. Інтелектуальна власність: Навч. посіб./ Г.В.Черевко – К.: Знання, 2008. – 412 с.

Допоміжна література

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – с. 141. 2. Цивільний кодекс України// Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №40. – с. 356.

3. Закон України «Про авторське право та суміжні права» від 23 грудня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 13. – С. 64.

4. Закон України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі»// Відомості Верховної Ради України . – 1994. – № 7. – С. 32.

5. Закони України «Про охорону права на промислові зразки» // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – С. 34.

6. Закон України «Про охорону права на знаки для товарів та послуг»// Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 7. – С. 36.

7. Закон України «Про охорону нових сортів рослин» // Відомості Верховної Ради України. –1993. – № 20. – С. 149.

8. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав: Закон України від 15 травня 2018 р. № 2415-УІІ. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19>

9. Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період до 2020 року : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sips.gov.ua/ua/project-ip-strategy28082014>